

MEDIEREA – SOLUȚIE DE ALTERNATIVĂ PENTRU LITIGIILE DE PROPRIETATE INTELECTUALĂ

DR. ÎN DREPT ION ȚIGANAȘ,
VICEDIRECTOR GENERAL, AGENȚIA DE STAT
PENTRU PROPRIETATEA INTELECTUALĂ (AGEPI)

NEGOCIEREA/MEDIEREA ARE DREPT SCOP ȘI REZULTAT FINAL
SOLUȚIONAREA CONFLICTULUI PRIN DIALOG ȘI CONSENS.

Potrivit constatărilor unor istorici, primele cazuri de mediere sunt atestate în perioada fenicienilor. De-a lungul secolelor, procesul de mediere a fost abordat în mod diferit. Uneori practicarea medierii era interzisă, în special în relațiile cu autoritățile centrale. Totodată, multe civilizații au considerat mediatorul ca fiind o persoană demnă de venerație și respect absolut. Istoria atestă numeroase exemple de conflicte internaționale soluționate prin metode alternative. De exemplu, în perioada Renașterii papii catolici acționau ca mediatori în cadrul conflictelor dintre țările europene, iar președintele Statelor Unite, Jimmy Carter, a condus procesul de mediere internațională în cazul Bosnia și Herțegovina.

Confucius afirma că cea mai bună modalitate de rezolvare a unei dispute o constituie forța de convingere și, respectiv, acordul de împăcare. Budiștii încurajau rezolvarea disputelor prin compromis, admitând alte modalități doar atunci când acesta nu putea fi realizat. De altfel, până în prezent în China rezolvarea disputelor prin conciliere și mediere se bucură de cea mai mare încredere. În Africa, orice persoană care se află în litigiu cu cineva poate solicita convocarea unei adunări informale a vecini-

lor, în cadrul căreia un membru respectabil al comunității ajută părțile interesate să depășească conflictul. În culturile menționate, se apelează la instanța de judecată doar în situațiile critice, după epuizarea tuturor căilor alternative.

Însă forma clasică a medierii apare în practica americană și olandeză. De exemplu, în orașul New York comunitatea evreiască și-a creat un forum de mediere, iar imigranții chinezi au format Societatea Chineză de Benevolență în vederea soluționării prin procedura de mediere a litigiilor din familii și din comunitate.

În anul 1923, la cererea cetățenilor, nesatisfăcuți de gradul de accesibilitate în instanțele de judecată, supraaglomerarea acestora, formalismul excesiv, durata de examinare prea lungă și costurile ridicate ale proceselor –, guvernul olandez a introdus instituția *mediatorului guvernamental*. Era evident faptul că instanțele de judecată nu sunt pregătite satisfăcător pentru a depista și analiza esențialmente problema respectivă. În această situație, un grup de academicieni și practicieni din domeniul dreptului, luând ca model tehnicile de mediere din SUA, au elaborat câteva principii, care ulterior au stat la baza instituirii sistemului de mediere.

Motivul apariției procedurilor de mediere în Olanda și în SUA pot servi drept temelie pentru demararea și în Republica Moldova a unui proces am-

plu de motivare a utilizării medierii în toate domeniile, inclusiv în relațiile de proprietate intelectuală.

Utilizarea sistemului de mediere oferă părților mai multe avantaje:

- **contribuie la degrevarea instanțelor de judecată de numărul impunător de dosare.** În anul 2011, de exemplu, cei 409 judecători din toate instanțele judecătorești ale Republicii Moldova au examinat în total 232605 cauze penale, civile, administrative, fiecareia revenindu-i în medie câte 67 dosare pe lună, iar în unele judecătării din mun. Chișinău un magistrat este nevoit să examineze și 121 dosare pe lună.¹ Astfel, medierea poate deveni o soluție eficientă pentru examinarea corectă și în timp rezonabil a unei cauze de proprietate intelectuală;

- **oferă soluții profesioniste părților, care să corespundă intereselor acestora.** În condițiile în care instituirea instanțelor judecătorești specializate este imposibilă și inoportună, mediatorul vine de pe poziția unui expert cu o calificare și o practică bogată în domeniul proprietății intelectuale, având o reputație ireproșabilă în societate. Astfel, mediatorul va propune părților cele mai bune soluții și recomandări profesioniste reieșind din interesele și necesitățile acestora;

- **costuri limitate.** De obicei, angajarea într-un proces judiciar presupune expunerea la costuri destul de mari, care uneori depășesc valoarea litigiului, iar extinderea în timp sau examinarea acestuia în alte state constituie un temei pentru reevaluarea strategiei alese. Pe de altă parte, medierea presupune implicare promptă și soluționare rapidă, ceea ce reduce substanțial costurile judiciare, inclusiv elimină necesitatea efectuării unui sondaj, acesta fiind practic indispensabil și, totodată, foarte costisitor în cazul litigiilor legate de marcă sau design. Or, obiectivul primordial îl constituie obținerea unei soluții acceptabile pentru părțile antrenate în conflict înainte de a face investiții substanțiale într-un nou produs sau într-o campanie de publicitate. Astfel, poate fi evitată o decizie judiciară obligatorie, cu un impact devastator, care ar avea drept efect retragerea sau

¹ Raportul privind activitatea Consiliului Superior al Magistraturii, modul de organizare și funcționare a instanțelor judecătorești în anul 2011 (<http://csm.md/files/Hotararile/2012/11/129-11-Raport.pdf>)

modificarea mărcii sau a designului și implicit cazarea unor pagube financiare, pierderi de timp, precum și prejudicierea imaginii pe piață;

- **economie de timp.** Deși strategiile de reformare a justiției² prevăd sporirea eficienței sistemului judecătoresc și reducerea duratei procedurilor judiciare, medierea are avantajul de a propune soluții viabile pentru părți într-o perioadă limitată de timp care, de obicei, nu depășește 3 luni de la momentul depunerii cererii;

- **impactul asupra gestionării afacerii.** În timp ce procesul de mediere implică un disconfort minim în ceea ce privește managementul afacerii, situația se complică în cazul unui litigiu veritabil în instanțele de drept comun, și asta pentru că necesită o atenție permanentă și implicare directă din partea administrației. De exemplu, conflictele dintre societățile de gestiune colectivă și asociațiile de utilizatori sau dintre titularul de drepturi asupra mărcii și fostul său contra-agent care a recurs la acțiuni de rea-credință, sunt extrem de intensive și complexe, iar acest fapt conduce la deschiderea și prezentarea în instanță a documentației de contabilitate, de evidență sau de clientelă (vadul comercial), care anterior procesului purta un caracter confidențial. În plus, mediatizarea publică a litigiului are, de obicei, consecințe adverse în raport cu consumatorii, potențialii investitori, instituțiile bancare sau cele de asigurare;

- **confidențialitate.** Medierea permite examinarea litigiului într-un format restrâns, astfel încât să se evite mediatizarea publică și minimalizarea potențialului impact asupra conflictelor ulterioare. De asemenea, este foarte important faptul că medierea oferă părților posibilitatea de a-și securiza în continuare informația cu caracter confidențial;

- **flexibilitate.** Părțile sunt libere să stabilească o formulă proprie de soluționare a litigiului, inclusiv să-și adapteze regulile procesuale pentru satisfacerea intereselor și necesităților lor;

² Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova nr. 174-XVI din 19.07.2007 pentru aprobarea Strategiei de consolidare a sistemului judecătoresc și a Planului de acțiuni pentru implementarea Strategiei de consolidare a sistemului judecătoresc, *Monitorul Oficial nr.136-140/582 din 31.08.2007*; Legea nr. 231 din 25.11.2011 privind aprobarea strategiei de reformare a sectorului justiției pentru anii 2011-2016, *Monitorul Oficial nr. 1-6/6 din 06.01.2012*

▪ **menținerea bunelor relații.** Chiar dacă părțile au motive clare pentru a apela la sistemul de mediere, luând în considerație cele declarate mai sus, credem că menținerea bunelor relații dintre părți după consumarea unor conflicte este aspectul care avantajează cel mai mult medierea, în comparație cu sistemul judiciar sau cel arbitral. Astfel, ca rezultat al procesului de mediere părțile pot continua să-și dezvolte relațiile, revenind la situația pre-conflict. În general, apariția unui conflict afectează relațiile dintre părți, iar atunci când se decide transmiterea spre examinare în instanța de judecată a acestuia – putem vorbi despre întreruperea totală sau parțială a raporturilor juridice. Astfel că, în condițiile economice actuale, persoanele implicate într-un litigiu vor examina suplimentar avantajele oferite de sistemul de mediere. Ar fi greu de imaginat, de exemplu, că părțile unui contract de franchising ar alege instanța de judecată în detrimentul instituției medierii pentru soluționarea conflictului dintre ele. Este evident faptul că succesul comun în relațiile complexe de franchising ține, în special, de bunele relații dintre franchiser și franchisee;

▪ **aces la un expert independent.** Capacitățile profesionale ale mediatorului permit acestuia să purcedă imediat la examinarea cazului, fără a pierde timpul destinat „intrării în temă”. Suplimentar, mediatorul poate veni cu un raport de evaluare, pentru a permite părților să-și analizeze în mod real pozițiile, iar experiența sa se va materializa într-o multitudine de soluții necesare unor dosare extrem de complexe, cum sunt cele ce vizează, de exemplu, gestiunea colectivă a dreptului de autor.

Conform unui studiu realizat recent în Statele Unite ale Americii, aproximativ 75% din toate litigiile comerciale transmise spre mediere s-au finalizat cu împăcarea părților. În aceste circumstanțe, este determinantă situația în care în trei din patru cazuri de mediere părțile acceptă soluția mediatorului și nu recurg la instanțele clasice de soluționare a litigiilor. În plus, devine de-a dreptul impresionant faptul că mediatorul, în contrast cu arbitrul sau judecătorul, nu dispune de forța imperativă a deciziei pe care o pronunță.

Explicația rezultatelor acestui studiu rezidă în multitudinea instrumentelor de care dispune mediatorul, care pot determina părțile să traverseze faza impasului și să ajungă la consens. Așadar, mediatorul este în stare:

- să ajute părțile să asculte și să înțeleagă poziția fiecăruia;
- să încurajeze schimbul de informații;
- să furnizeze noi informații;
- să promoveze expresii emoționale productive;
- să ajute negociatorii în înțelegerea realistă a alternativelor;
- să schimbe accentele negocierii: de la trecut la viitor;
- să studieze unele aspecte, pe care părțile preferă să le ascundă;
- să stimuleze părțile spre sugerarea propunerilor creative;
- să încurajeze flexibilitatea;
- să inventeze soluții care ar apropia interesele fundamentale ale părților.

Soluția propusă de către mediator nu va fi impusă spre executare, părțile având dreptul de a o accepta sau de a o refuza. De aceea, mediatorul, spre deosebire de judecător sau arbitru, nu are calitatea de a pronunța hotărâri, ci de a asista părțile în identificarea unei soluții confortabile pentru ei. Teoretic vorbind, există două forme pe care le îmbracă medierea.

Prima, *medierea facilitară*, oferă platforma necesară pentru ca părțile să comunice între ele, iar mediatorul ajută fiecare parte să înțeleagă esența solicitărilor celeilalte părți, să își determine interesele și prioritățile și să conștientizeze perspectivele și consecințele posibile.

Medierea evaluativă, la rândul ei, permite mediatorului să se implice plenar în examinarea litigiului, inclusiv să propună soluții și recomandări, care vor favoriza apropierea viziunilor părților asupra fondului cauzei.

Desigur că, de cele mai multe ori, formele medierii nu pot fi divizate, din simplul motiv că mediatorul este chemat să analizeze profund situația creată de pe poziția ambelor părți, astfel încât, într-o perioadă scurtă de timp, să ofere cele mai bune soluții, care ar avantaja ambele părți sau, cel puțin, ar permite părților să le accepte.

Un alt aspect pe care dorim să-l abordăm este coraportul dintre sistemul de mediere și arbitraj, având în vedere faptul că adeseori se produc confuzii între aceste două proceduri. Într-adevăr, instituția medierii și arbitrajului sunt caracterizate de câteva elemente comune, care favorizează tratarea lor prin prisma aceleiași abordări. Prima similitudine

ne se regăsește în caracterul extrajudiciar al procedurii medierii și arbitrajului. Astfel, la prima fază a apariției litigiului, părțile își aleg sistemul care va fi aplicabil soluționării conflictului și sunt de acord să respecte principiile caracteristice fiecăruia.

În plus, în cazul ambelor instituții, părțile au posibilitatea de a-și alege unul sau câțiva mediatori sau arbitri cărora să le încredințeze examinarea litigiului. De asemenea, ele pot decide asupra confidențialității procedurii sau asupra regulilor și procedurilor aplicabile.

Totuși, de cele mai multe ori, legislațiile naționale reglementează separat procedura arbitrală și pe cea a medierii, luându-se în considerație multiplele diferențe care le caracterizează:

Sistemul de mediere

- Libertate în acțiuni, fără limitări procedurale
- Hotărârea este de recomandare
- Soluționarea litigiului ținând cont de restabilirea relațiilor și intereselor părților
- Scopul părților este de a negocia și de a examina soluțiile propuse de mediator

Sistemul de arbitraj

- Baza juridică – legea procesuală și materială
- Hotărârea este obligatorie
- Soluționarea litigiului ținând cont de norma procesuală și materială concretă
- Scopul părților este de a convinge arbitrul privind justetea poziției lor

Astfel, procedura de mediere poartă un caracter de informare, de recomandare și de negociere. Medierea este o metodă voluntară, care își propune soluționarea conflictelor și continuarea relațiilor contractuale dintre părți. Arbitrajul, pe de altă parte, reprezintă o instituție imperativă, căreia îi sunt aplicate norme procesuale, similare celor judecătorești, iar din momentul demarării procesului, părțile nu dispun de dreptul de a substitui procedura arbitrală, decât dacă există o înțelegere comună în acest sens.

Medierea litigiilor ce țin de domeniul proprietății intelectuale este apreciată de părți, deoarece oferă:

- **control** – părțile dețin controlul procesului de mediere, aleg mediatorul, decid forma, procedura și, cel mai important, propun ele înseși soluții, fără să li se impună decizii obligatorii;

- **interes real** – părțile nu sunt constrânse să urmeze toate principiile procesuale legale, uneori prea sofisticate, astfel încât, excluzând partea formală, acestea se concentrează asupra interesului real și a necesităților vitale;

- **restartarea relațiilor** – în contextul medierii, relațiile ostile și contradictorii sunt conservate sau chiar excluse, astfel încât mediatorul se concentrează în vederea creării relațiilor noi.

Nu întotdeauna, însă, medierea poate fi alegera cea mai bună pentru depășirea unui litigiu și, în asemenea cazuri, nu este salutară insistența în favoarea acestei proceduri. De exemplu, cazurile de piraterie sau contrafacere, săvârșite cu intenție, cel mai probabil nu vor face obiectul procesului de mediere.

În practică, există o serie de obstacole care fac dificilă sau chiar imposibilă utilizarea instituției medierii. În plus, în procesul medierii intervin o serie de obstacole, cu sau fără concursul părților, care obstrucționează bunul mers al acțiunii. Uneori barierele apar chiar de la bun început, atunci când părțile abia convin să discute la masa de negocieri și sunt sesizabile până la etapa semnării tranzacției de împăcare. Totuși, considerăm că apariția obstacolelor în procesul medierii reprezintă un fapt de normalitate și se încadrează pe deplin în limitele formatului de negocieri.

Tratatивele pot fi demarate mai lesne dacă există un acord anterior semnat în acest sens, dacă este emisă o încheiere judecătorească, care propune demararea medierii sau în cazul existenței unei norme legale³. Legislația dreptului de autor, de exemplu, prevede expres că organizația de gestiune colectivă stabilește cuantumul remunerației de autor, precum și alte condiții de licențiere aplicabile modurilor de valorificare a obiectelor ale căror drepturi i-au fost delegate în gestiune, în baza negocierilor cu persoanele care au obligația să plătească remunerația sau cu asociațiile care le reprezintă. În același timp, în cazul în care părțile interesate nu pot

³ Conform Codului de Procedură Civilă al Republicii Moldova, în cererea de chemare în judecată se indică, printre altele, și date despre respectarea procedurii de soluționare prealabilă a litigiului pe cale extrajudiciară, dacă pentru un astfel de litigiu îndeplinirea procedurii este prevăzută de lege sau de contractul părților. În plus, instanța judecătorească va scoate cererea de pe rol în cazul în care reclamantul nu a respectat procedura menționată

conveni în privința cuantumului remunerației și a altor condiții de licențiere, oricare dintre părți poate apela la mediatorii specializați din cadrul Comisiei de mediere a Agenției de Stat pentru Proprietatea Intelectuală.

Totuși, asemenea situații sunt destul de rar întâlnite în practica de afaceri, iar în baza normativă nu întotdeauna se regăsește obligația ca judecătorul să suspende procesul pentru desfășurarea negocierilor. Astfel că, dacă părțile identifică premise pentru tratative, atunci merg pe calea medierii, iar în cazul lipsei acestora – urmează procedura obișnuită de judecată.

În general, în practică se evidențiază câteva motive, care nu permit unei părți să susțină procedura de mediere:

- strategia și politica corporativă;
- reputația și responsabilitatea profesională;
- mediul nefavorabil;
- interesul terților (companii de investiții, companii de asigurare);
- lipsa capacității de comunicare rezonabilă, obiectivă și profesionistă;
- impunerea propriei poziții, în contextul statutului juridic al unei părți.

Urmare momentului adoptării unei decizii de soluționare a litigiului utilizând sistemul de mediere, părțile vor trebui să decidă asupra perioadei și locației medierii.

Perioada. Nu există termene fixate pe care ar trebui să le urmeze părțile în deciziile pe care le iau. Totuși, pentru a pregăti în modul convenit procesul de mediere este important să existe o perioadă de timp în care să fie puse la punct toate aspectele organizatorice. Timpul necesar ar putea varia de la câteva zile, în cazurile de plagiat sau de utilizare ilegală a mărcii unui titular, până la câteva săptămâni, în cazurile privind stabilirea cuantumului remunerației de autor.

Locația. Spre deosebire de arbitraj, care are o locație stabilă și concretă, în cazul medierii părțile vor fi nevoite să identifice localitatea și spațiul adecvat desfășurării procesului de mediere. La prima vedere, putem vorbi de o problemă minoră în cazul Republicii Moldova, luându-se în considerație faptul că majoritatea mediatorilor atestați, precum și eventualii subiecți implicați în procesul de mediere în domeniul proprietății intelectuale își au domici-

liul sau sediul în capitala țării. Situația este puțin mai complicată în cazul statelor cu o suprafață teritorială foarte extinsă.

Totuși, la etapa pre-mediere, subiectul care comportă cele mai multe dificultăți pentru părți îl constituie identificarea unui mediator potrivit litigiului și acceptat fără echivocuri de către negociatori. Succesul soluționării unui dosar de mediere depinde în cea mai mare măsură de capacitățile mediatorului pentru care au optat părțile. Astfel, este agreată ideea conform căreia capacitățile mediatorului sunt determinate de trei factori de bază: personalitate puternică, experiență și profesionalism. Adeseori în literatura de specialitate se pune accentul pe una din aceste calități, în detrimentul altora. Totuși, considerăm această abordare puțin greșită din perspectiva faptului că, într-un final, doar părțile implicate în proces pot identifica mediatorul potrivit, în dependență de stilul și formatul acceptat de aceștia. În plus, există și alte aspecte nu mai puțin importante, precum ar fi relațiile anterioare personale sau de afaceri dintre mediator și părțile implicate, elementele financiare, abordările privind conduita și etica mediatorului.

Comisia de calificare a *Societății profesioniștilor în rezolvarea disputelor*, în primul său raport⁴ publicat în 1989, a identificat capacitățile pe care ar urma să le dețină un mediator:

- abilități de a asculta;
- abilități de a analiza problema, de a identifica și separa, după caz, subiectele problematice și de a formula recomandări echilibrate;
- cunoașterea perfectă a limbii de desfășurare a procesului;
- abilități de a face față situațiilor de criză;
- prezență și persistență, onestitate, respect pentru părțile implicate;
- crearea și menținerea echilibrului;
- abilități de a înțelege procesul de negocieri și rolul de mediator;
- abilități de a transmite încredere și siguranță;
- abilități de a transforma poziția părților în necesități și interese;
- abilități de a „cerne” subiectele care nu fac obiectul medierii;
- abilități de a ajuta părțile să inventeze alternative;

⁴ Qualifying Neutrals, The basic principles, Washington, DC, Society of Professionals in Dispute Resolution, 1989

- abilitați de a ajuta părțile să evalueze dacă consensul agreeat la final poate fi implementat.

La demararea procesului de mediere, fiecare dintre părți își identifică propria strategie și își alege maniera care o avantajează. De exemplu, o parte poate opta pentru un proces obiectiv, bazat pe fapte și argumentat legal, în timp ce partea adversă ar putea prefera, să zicem, o abordare subiectivă, focusată pe aspecte interpersonale. Totuși, negociatorii trebuie să-și expună o opțiune definitivă în ceea ce privește stilul de mediere pe care îl consideră potrivit, pentru a evita anumite neînțelegeri.

În practică, se conturează două stiluri distincte pentru care optează, de obicei, părțile:

- *evaluare sau asistență*. Utilizarea sistemului de evaluare plasează părțile în rolul principal. După dezbateri contradictorii, mediatorul va analiza situația creată și va propune soluții de depășire a conflictului. În cazul alegerii sistemului de asistență, mediatorul beneficiază de o implicare totală în soluționarea litigiului, iar mandatul oferit de părți îi permite să influențeze direct procesul la orice etapă;

- *separare sau îmbinare*. În sistemul common law, mediatorul se va întâlni separat cu părțile conflictuale; în schimb, sistemul continental presupune sesiuni și ședințe comune, cu participarea tuturor părților.

Rolul de parte în procesul de mediere îl poate avea atât o persoană fizică, cât și o persoană juridică, inclusiv autoritățile publice. Mediarea se face între două sau mai multe părți, fiind exercitată de către unul sau mai mulți mediatori. De obicei, fiecare parte este reprezentată de o persoană cu putere de decizie și de un responsabil cu mandat general de reprezentare. Adicional, la negocieri pot participa juriști, experți sau specialiști. Astfel,

liderul – este persoana a cărei decizie are un rol determinant în orice subiect negociat;

responsabilul de mediere – pregătește strategia de negociere, furnizează informații operative pentru lider și este principalul vorbitor în proces;

juristul – este persoana care cunoaște problema negociată la fel de bine ca și responsabilul de mediere și se implică direct în procesul de argumentare;

expertul/specialistul – este persoana ce posedă cunoștințe speciale într-un domeniu de activitate, iar constatările științifice sau rapoartele de expertiză prezentate de acesta sunt adeseori decisive pentru depășirea conflictului.

Procedura de mediere nefiind reglementată decât în măsură mică, părților din proces și mediatorului le se oferă un câmp de manevră suficient pentru a-și structura și promova propriile reguli de acțiune. Totuși, etapele medierii reiterează, în mare, aceiași pași utilizați într-un proces obișnuit de negocieri:

- *deschiderea ședinței* – reprezintă faza inițială a procesului de mediere, aceasta caracterizându-se prin reafirmarea pozițiilor părților și pronunțarea declarațiilor de curtoazie. Totuși, în acest context, negociatorii au tendința de a schimba accentele, astfel încât discuțiile să fie reorientate în altă direcție;

- *discuții preliminare* – sunt purtate între părți în prezența mediatorului. La această etapă, negociatorii își reiterează poziția, fiind ferm convinși de legalitatea acesteia și își ignorează partenerul de discuții, neascultând și neacordând atenție argumentelor acestuia. Conform strategiei pregătite, părțile nu sunt dispuse deocamdată să facă concesii, nefiind pregătite psihologic pentru acest pas;

- *impasul* – sesiunea inițială se sfârșește, de obicei, în dificultate, iar părțile se învinuiesc reciproc de lipsă de motivație în soluționarea litigiului și de blocare intenționată a procesului de negocieri. Astfel că „faza de tatonare” se finalizează prin menținerea repetată a poziției inițiale și cu presupunerea unui insucces total al procesului de mediere;

- *primul pas* – în aceste circumstanțe, deseori tensionate, mediatorul poate utiliza strategia examinării problemei fundamentale, care este percepută total diferit de negociatori, și să încerce să explice argumentele fiecărei părți. Scopul este de a-i „acomoda” cu poziția celuilalt și de a ilustra că mediarea oferă platforma necesară pentru o mai bună înțelegere a argumentelor și că, într-un final, opiniile nu sunt atât de controversate;

- *oferta și contra-oferta* – asigurându-se că părțile discută în termeni echilibrați, mediatorul poate sugera uneia dintre părți să înainteze o primă ofertă, pentru ca partenerul să intervină cu o contra-ofertă. Acest pas ar reprezenta un semnal clar privind posibilitatea modificării pozițiilor inițiale, chiar dacă noile oferte vor fi catalogate din start drept neacceptabile;

- *ultima linie* – este etapa în cadrul căreia se constată dacă părțile sunt dispuse să cedeze din poziții și să ajungă la un consens, astfel încât runda

de negocieri să fie considerată de succes, sau dacă se atestă un blocaj continuu în comunicare, semn că discuțiile nu au ieșit din impas și că negociatorii se află în aceeași stare conflictuală de pre-mediere. În acest ultim caz, fie că medierea va fi considerată nepotrivită pentru litigiul dat, fie că părțile se vor întoarce la faza „primului pas”, pentru ca mediatorul să propună alte soluții;

- **consensul** – reprezintă acordul de voință sau tranzacția de împăcare asupra căreia participanții la procesul de mediere și-au dat concursul și au identificat soluția de compromis potrivită pentru ambele părți.

În pofida avantajelor descrise, sistemul medierii nu a avut o dezvoltare spectaculoasă în Republica Moldova, iar adoptarea în 2007 a unui act normativ special nu a impulsionat substanțial examinarea litigiilor prin intermediul mediatorilor.

Totuși, în contextul implementării **Strategiei de reformă a sectorului justiției**⁵, se preconizează modificarea Legii nr. 134/2007 cu privire la mediere, astfel încât sistemul de mediere să devină mai flexibil, iar mediatorii să fie capabili să se autoorganizeze și să presteze servicii de calitate.

În aceeași ordine de idei, art. 4 al Legii privind dreptul de autor și drepturile conexe⁶ stabilește faptul că Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală a Republicii Moldova va institui o Comisie de Mediere, mediatorii căreia vor examina litigiile atribuite legilor speciale din domeniul proprietății intelectuale, în special litigiile din domeniul gestiunii colective a dreptului de autor și a drepturilor conexe. Medierea conflictelor dintre societățile de gestiune colectivă și beneficiarii de licențe privind utilizarea obiectelor drepturilor de autor și conexe reprezintă un imperativ al timpului, având în vedere modificările legislative din domeniu și transformările de sistem care vor urma după aplicarea acestora.

Medierea litigiilor din domeniul proprietății intelectuale urmează să se efectueze în baza principiilor accesului liber și egal la această procedură, liberului consimțământ, confidențialității, imparțialității, neutralității, independenței și liberei alegeri a mediatorului.

Sistemul medierii fiind unul de alternativă, părțile

⁵ Legea nr. 231 din 25.11.2011 privind aprobarea Strategiei de reformă a sectorului justiției pentru anii 2011-2016, Monitorul Oficial nr. 1-6/6 din 06.01.2012

⁶ Legea nr. 139/2010 privind dreptul de autor și drepturile conexe, Monitorul Oficial nr. 191-193 din 01.10.2010

litigiului nu vor fi obligate să-l utilizeze decât atunci când vor decide de comun acord. De asemenea, doar ele vor stabili dacă urmează să continue sau să înceteze procesul medierii, iar acest statut juridic le oferă un control total și permanent asupra litigiului.

Potrivit proiectului regulamentului cu privire la Comisia de Mediere a AGEPI, în cazul inițierii procedurii de mediere de către una dintre părți, aceasta depune la AGEPI o ofertă de mediere. Secretarul Comisiei de Mediere comunică celeilalte părți oferta de mediere și-i propune să confirme dacă acceptă această procedură. Atunci când cea de a doua parte a litigiului nu răspunde la oferta de a iniția procedura de mediere sau nu o acceptă în termen rezonabil, se consideră că medierea nu este acceptată. Dacă sunt de acord să inițieze o procedură de mediere, părțile semnează și depun la AGEPI o cerere comună de mediere.

Părțile pot alege – fiecare separat sau de comun acord – 1, 2 sau 3 mediatori din rândul persoanelor înscrise în lista propusă de Comisia de mediere. Mediator specializat în domeniul proprietății intelectuale poate fi orice persoană fizică, care posedă o capacitate deplină de exercițiu, studii superioare, calificare și experiență în domeniul dreptului de proprietate intelectuală, nu are antecedente penale și este atestată de către Consiliul de mediere pe lângă Ministerul Justiției. În același timp, persoana care a fost mediator într-un litigiu supus procedurii de mediere nu va putea fi, pentru același litigiu, arbitru sau reprezentant al oricărei dintre părțile aflate în litigiu, cu excepția cazurilor în care părțile vor conveni să nu țină cont de această restricție.

Procedura de mediere începe la data în care părțile aflate în litigiu depun cererea, achită taxa de mediere și încheie cu mediatorul ales un contract de mediere în conformitate cu prevederile art. 26 din Legea nr. 134/2007.

După ascultarea părților, studierea materialelor și efectuarea, după caz, a unor calcule sau a altor cercetări, mediatorul poate face părților recomandări cu privire la soluționarea echitabilă a litigiului sau poate elabora împreună cu părțile variantele posibile de soluționare a litigiului. Totuși, mediatorul nu poate impune părților o soluție a litigiului supus medierii.

Dacă, după discuțiile purtate cu părțile, mediatorul se convinge că încercările de mediere au eșuat și părțile nu vor ajunge la soluționarea litigiului pe

cale amiabilă, atunci acesta va întocmi un proces-verbal de constatare a eșuării procedurii de mediere. În asemenea cazuri, părțile sunt în drept să soluționeze litigiul prin arbitraj sau judecată.

În situația în care au ajuns la o înțelegere, părțile aflate în litigiu semnează un acord de împăcare, contrasemnat de mediatorul care a participat la procesul de mediere. De asemenea, părțile convin asupra cuprinsului acordului de împăcare, în care se consemnează angajamentele, termenele și condițiile asumate de părți.

În vederea respectării caracterului oficial, părțile pot conveni ca acordul de împăcare să fie autentificat de notar sau de o altă autoritate competentă. Ca o excepție de la prezenta normă, Legea dreptului de autor stabilește că deciziile de mediere al căror obiect examinat vizează tarifele remunerației de autor și condițiile de licențiere convenite de părți se vor publica în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

În concluzie, menționăm faptul că medierea trebuie să devină parte integrantă a relațiilor umane, element de bază al culturii de afaceri, în care mediatorii sunt acei care deschid drumul către relații conciliante, determinând părțile să evite litigiile interminabile, costisitoare și, uneori, neechitabile.

Medierea trebuie să se bazeze pe încrederea acordată de către părți mediatorului, acesta fiind o persoană aptă să faciliteze negocierile dintre ele și să le acorde asistență în soluționarea conflictului prin obținerea unei soluții reciproc acceptabile, eficiente și durabile.

Părțile pot recurge la mediere benevol, inclusiv după pornirea unui proces în instanța judecătorească sau arbitrală, în orice fază a acestuia, fiind gata să soluționeze, pe calea medierii, orice conflict în materie civilă, comercială, de familie, contravențională, penală, precum și în alte materii, inclusiv cea de proprietate intelectuală. În plus, părțile pot prevedea o clauză de mediere în orice convenție, iar validitatea acestei clauze este independentă de validitatea convenției.

În aceeași ordine de idei, este importantă implicarea autorităților publice și a instanțelor judecătorești, care vor informa părțile asupra posibilităților și avantajelor ce le oferă folosirea procedurii de mediere și le vor recomanda să recurgă la aceasta pentru soluționarea conflictelor dintre ele.

Indiferent de noțiunea pe care o analizăm, cea

*legală*⁷ – modalitatea alternativă de soluționare a conflictului dintre părți pe cale amiabilă, cu ajutorul unei terțe persoane, sau cea *doctrinară* – mijlocirea înțelegerii între două sau mai multe părți adverse, pentru a preveni sau pentru a pune capăt ostilităților, urmează să luăm în considerație faptul că medierea nu poate și nu intenționează să înlocuiască sistemul judiciar. Aceste două forme de soluționare a litigiilor trebuie să se completeze și să se interconecteze, astfel încât să vină în ajutorul părților cu soluții și decizii legale.

REZUMAT

Aplicarea sistemului de mediere în țările dezvoltate ale lumii a servit drept imbold și temelie pentru demararea și în Republica Moldova a procesului de utilizare a medierii în toate domeniile, inclusiv în relațiile de proprietate intelectuală. Sistemul de mediere oferă părților unui litigiu multiple avantaje, medierea devenind o parte integrantă a relațiilor umane, element de bază al culturii de afaceri, în care mediatorii sunt acei care deschid drumul către relații conciliante, determinând părțile să evite litigiile interminabile, costisitoare și, uneori, neechitabile. Medierea conduce, de cele mai multe ori, la soluționarea conflictului prin obținerea unei soluții reciproc acceptabile, eficiente și durabile.

ABSTRACT

Applying mediation system in developed countries of the world has served as an impetus and ground for starting in Moldova the process using mediation in all areas, including intellectual property relations. Mediation system offers the parties to a dispute many advantages, mediation becoming an integral part of human relationships, cornerstone of business culture, in which mediators are those who pave the way to conciliatory relations, determining the parties to avoid interminable, costly and, sometimes, unfair litigation. Mediation leads often to solving the conflict by obtaining a mutually acceptable, effective and sustainable solution.

⁷ Legea nr. 134/2007 cu privire la mediere, Monitorul Oficial nr. 188-191/730 din 07.12.2007